

Lausunto kaupunginhallitukselle Kuhajärvi Pellosjärvi ry:n kohdeavustushakemuksesta vesistön kunnostushankkeessa

RAKYL 15.11.2023 § 162
1131/02.05.01.06/2023

Valmistelija Ympäristöpäällikkö Matti Rautiainen, puh. 044 417 4685,
matti.rautiainen@savonlinna.fi

Selostus Talousjohtaja Tuula Ahvonen on pyytänyt rakennus- ja ympäristölautakuntaa arvioimaan avustushakemusasiasia kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Kuhajärvi Pellosjärvi ry hakee Savonlinnan kaupungilta avustusta **5 650 euroa** vesistökuunnostushankkeen omarahoitussuuteen. Hankkeessa on tarkoitus edistää vesistön hyvän tilan saavuttamista sekä monipuolista käyttöä vähentämällä hajakuormituksen aiheuttamaa rehevöitymistä pienentämällä ravinteiden, orgaanisten aineiden ja kiintoaineiden pitoisuuksia hoitokalastuksen ja kasvillisuuden poiston avulla. Hanke edistää Savonlinnan kaupunkistrategian toteutumista, jossa puhtaan veden ja ympäristön varjeleminen sekä houkutteleva lähiluonto ja saaristo on valittu strategisiksi painopistealueiksi kuluvalle valtuustokaudella.

Kunnostushankkeen merkittävin vaikutus kohdistuu virkistysmahdollisuuksien paranemiseen, kuten luonnossa liikkumiseen, luontomatkailuun, virkistyskalastukseen ja uimiseen. Kunnostaminen parantaa vesieliöstön tilaa, lisää luonnon monimuotoisuutta ja vesistöjen kalastuksellista virkistyskäyttöarvoa. Hanke hyödyttää vesistöjen rannalla sijaitsevien vakituksessa asumisessa, loma-asumisessa ja matkailukäytössä olevien rantakiinteistöjen virkistyskäyttöä. Pintavesien tilan paraneminen nostaa myös rantakiinteistöjen arvoa.

Kuhajärven välittömässä läheisyydessä sijaitsee Seppäharjun 1-luokan pohjavesialue, jota käytetään yhdyskunnan vedenhankintaan. Hankkeella turvataan omalta osaltaan kaupungin puhtaan veden saantia.

Vesikasvillisuuden poistolla lisätään veden virtausta, parannetaan veden laatua sekä helpotetaan järvellä liikkumista, uimista ja kalastusta. Ylitiheän kasvillisuuden poisto parantaa myös kalaston ja linnuston elinympäristöä.

Kalastuksen painottuessa petokaloihin, järven kalaston rakenne muuttuu etenkin rehevässä järvessä särkikalavaltaiseksi. Särkikalojen liian suuri määrä rehevöittää vesistöä entisestään sen vuoksi, että särkikalat pölyttävät järven pohjaa, mikä irrottaa ravinteita pohjasta vedessä kasvavien levien käyttöön. Särkikalojen poistoon tähtäävällä hoitokalastuksella korjataan kalaston rakennetta vesistöissä.

Vesistöjen kunnostus on ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelman 2019 – 2023 yhtenä keskeisenä tavoitteena. Alueellisten vesiensuojeluohjelmien alkuperäinen tavoite, vähintään hyvä vesien ekologinen tila, piti saavuttaa jo vuoteen 2015 mennessä. Vuosille 2022 – 2027 laaditun Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelman mukaan tavoitteeseen tulee päästä viimeistään vuoteen 2027 mennessä. Tavoitteeseen pääsy vaatii välittömiä toimenpiteitä. On myös huomioitava,

että Vuoksen vesienhoitoalueella erityisesti maa- ja metsätaloudesta aiheutuva hajakuormitus voi edelleen kasvaa ilmastonmuutoksen vaikutuksesta.

Etelä-Savon ELY-keskuksen vuonna 2019 julkaiseman kolmannen vesienhoitokauden suunnitteluun liittyvän pintavesien ekologisen tilan raportin mukaan Kuhajärvi on yksi niistä harvoista vesistöistä Savonlinnassa, jonka ekologinen tila on vain tyydyttävä. Syynä tähän lienee pääasiassa ravinnekuormituksesta johtuva rehevöityminen. Kunnostushanke edistää vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisen vesienhoitosuunnitelman ja merenhoitosuunnitelman ja niitä toimeenpanevien toimenpideohjelmien sekä Heinäveden reitin kalatalousalueen yleissuunnitelman toteutumista.

Kuhajärvellä vesistökuunnostusta on tehty vuonna 2022. Kunnostuksen tulokset olivat hyviä, mutta toimenpiteitä pysyvämpiin tuloksiin tarvitaan tulevillekin vuosille 2024 – 2025. Kunnostushanke on ollut yhdistysvetoinen ja omarahoitisuusosuudesta osa on hoidettu talkootyönä. Hankkeen kokonaiskustannuksiksi vuosina 2021 – 2023 arvioitiin 16 000 euroa, johon saatiin valtion avustusta 50 % eli 8 000 euroa (päätös ESAELY/1434/2021). Avustuksesta on käyttämättä 4 295,80 euroa, koska osa toimenpiteistä jouduttiin mm. sääolosuhteiden vuoksi siirtämään vuodelle 2024. Avustuksen hyödyntäminen edellyttää 50 %:n omarahoitisuusosuutta. Hankkeen vaikuttavuuden kannalta on tarpeellista jatkaa toimenpiteitä myös vuonna 2025. Hankkeen kustannukset ovat kohtuulliset sillä saavutettaviin hyötyihin verrattuna.

Yleisellä tasolla vesistökuormitus aiheutuu vesistöjen valuma-alueelta tapahtuvista pistemäisistä ja hajapäästöistä pinta- ja pohjavaluntaan, kuten jätevesien purusta, ojituksista sekä hulevesistä ja suoraan sateiden mukana tulevista epäpuhtauksista ja maaperästä irtoavasta luonnonhuuhtoumasta. Kiintoaine- ja typpikuormitusta tulee vesistöihin mm. metsien käsittelystä ja ojituksista.

Ramboll Finland Oy on tehnyt Etelä-Savon ELY-keskuksen tilaamana Pellosjärven - Kuhajärven vedenlaatuselvityksen alkuvuodesta 2023. Selvityksen mukaan molempien järvien ekologinen tila on heikentynyt. Vesistötarkkailua on tehty alueella 1970-luvulta lähtien. Molempien järvien fosfori- ja typpipitoisuudet sekä kemiallinen hapenkulutus ovat vuosien mittaan nousseet ja ne ovat edelleen nousussa. Järvien happipitoisuus on ollut aika ajoin niin alhainen, että pohjasedementistä liukenee ravinteita veteen. Pellosjärven tilaan vaikuttaa osaltaan myös peltoviljely.

Pellosjärven ja Kuhajärven lähivaluma-alueella sijaitsee Finavia Oyj:n Savonlinnan lentoasema, joka sijoittuu järvien väliselle kapealle kannakselle. Lentokenttäalue rajautuu 3,4 km matkalta Kuhajärveen ja noin 1 km matkalta Pellosjärveen. Lentoasemaa ympäröiviltä suoalueilta johdettavista humuspitoisista ojavesistä ja kenttäalueen kuivatusvesistä hieman yli puolet johdetaan Pellosjärveen ja loput Kuhajärveen. Hulevedet sisältävät mm. kiintoainetta, ravinteita ja suoloja.

Kiitoradan sulatukseen aiemmin käytettiin ureaa ja lentokoneiden jäänestoon propyleeniglykolia. Nykyisin liukkaudentorjunta-aineena käytetään kalium- ja natriumformiaattia. Formiaattien vaikutus näkyy lentokentän ympäristövesissä hapenkulutuksen lisääntymisenä. Kentältä Pellosjärveen laskevan ojan happipitoisuus on ajoittain hyvin huono.

Lentokentän kuivatuksen järjestäminen on ongelmallista järviin nähden maaston pienen korkeuseron takia.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Matti Rautiainen, puh. 044 417 4685,
matti.rautiainen@savonlinna.fi

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää puoltaa lausuntonaan kaupunginhallitukselle avustuksen myöntämistä Kuhajärvi Pellosjärvi ry:lle kaupungin vuoden 2024 talousarvioon yhdistysten kohdeavustuksiin tai kumppanuuspöytien hankkeisiin varatuista määrärahoista.

Perustelut

Hakemus täyttää avustuksen myöntämistä koskevat ehdot. Hanke tukee kaupunkistrategian toteutumista. Avustuksen määrä on kohtuullinen hankkeella saavutettaviin hyötyihin verrattuna.

Todettakoon, että ympäristönsuojelun tulosalueen vesistöjen kunnostukseen varatut määrärahat käytetään ympäristönsuojelupalvelujen vastuulla oleviin omiin kunnostuskohteisiin. Lisäksi kylillä olevia vesistöjen kunnostushankkeita (tällä hetkellä Kulennoisten Ruokojärvi ja Tanhuvaaaran Suurjärvi) tuetaan neuvonnalla ja kunnostustoimenpiteiden vaikutusten seurannalla kustantamalla vesistönäytteiden otot ja niiden analysoinnit; tulosten raportointi tehdään omana työnä. Rahallisia kohdeavustuksia kunnostustöihin ei yhdistyksille makseta. Kuhajärven Pellosjärven kunnostushankkeen osalta veden laadun seuranta tapahtuu Finavian Savonlinnan lentoaseman ympäristövesistä vuosittain tehtävien velvoitetarkkailujen (ja Etelä-Savon ELY-keskuksen mahdollisesti tilaamien lisäselvitysten) kautta.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet
Tiedoksi

Kaupunginhallitus
Kuhajärvi Pellosjärvi ry, yhteyshenkilölle sähköpostitse